

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Promovarea sectoarelor culturale și creative pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă în UE

COM(2012) 537 final

(2013/C 198/06)

Raportor: **dl Antonello PEZZINI**

Coraportor: **dl Nicola KONSTANTINOU**

La 19 decembrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Promovarea sectoarelor culturale și creative pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă în UE

COM(2012) 537 final.

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 martie 2013.

În cea de-a 489-a sesiune plenară, care a avut loc la 17 și 18 aprilie 2013 (ședința din 17 aprilie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 175 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul este convins că, pentru Europa, **cultura și creativitatea** reprezintă:

- **cheia de boltă a valorilor care constituie temelia identității europene** și a modelului său de economie socială de piață;
- **un binom câștigător, în termeni de dezvoltare economică, socială și productivă** de calitate la nivel local, regional, național și european;
- **elementele centrale ale avantajului comparativ al valorii adăugate europene**, în ceea ce privește conceperea, dezvoltarea, producția și consumul de bunuri materiale și imateriale;
- **un factor-cheie de stimulare a competitivității**, care vizează toate sectoarele economice și sociale;
- **un zăcământ de posibilități extraordinare** de sporire a numărului și calității locurilor de muncă;
- **o carte de vizită internațională a prestigiului și originalității** UE în lume.

1.2 **CESE consideră** că, în contextul importanței crescânde a rolului sectoarelor culturale și creative (SCC) în dezvoltarea economiei europene și a dimensiunii internaționale a acesteia, este **necesară o strategie pe termen mediu și lung**, care să asigure:

- o **dimensiune socială** solidă și coerentă a SCC, în măsură să redefinească și să recalifice competențele profesionale existente, să asigure condiții echitabile de lucru și să stimuleze potențialul latent, și care să fie capabilă:

- să elibereze întregul potențial de creare de locuri de muncă în sectoarele culturale și creative și să garanteze că acestea sunt de calitate, într-un context de protejare a drepturilor fundamentale;

- să redefinească și să recalifice competențele profesionale existente;

- să reducă sarcina administrativă și birocratică a IMM-urilor, microîntreprinderilor și a lucrătorilor independenți;

- să sprijine, prin inițiative de formare destinate recalificării (într-un cadru transparent de informare și consultare a lucrătorilor), procesele de reorganizare și restructurare, cu deplina respectare a drepturilor și a demnității persoanei;

- să promoveze dialogul social structurat în toate sectoarele culturale și creative și să-l coordoneze între nivelul european, cel național și cel al întreprinderilor;

- să pună la punct un cadru european de reglementare adecvat, capabil să asigure diversitatea culturală și de opțiuni, să reducă sarcina administrativă și să faciliteze mobilitatea în interiorul UE și pe plan internațional.

- o **dimensiune tehnologică cu valoare adăugată creativă**, care: să apere drepturile de proprietate intelectuală pe piața internă, dar și, mai ales, pe plan internațional; să promoveze cercetarea în domeniul noilor tehnologii și al aplicațiilor inovatoare în materie de produse și de procese; să susțină hotărât noile procedee și noile oportunități digitale, printr-o marcă europeană de calitate; să asigure dezvoltarea lanțurilor de valori, prin rețele și sisteme comune de distribuție;

- **o dimensiune a dialogului cu societatea civilă la nivel teritorial**, care: să aplice în cazul SCC modele de dialog structurat la nivel european, național și teritorial; să promoveze dezvoltarea sectoarelor culturale și creative – necesare pentru revitalizarea și recalificarea teritoriilor și fructificarea talentelor lor creative –, evoluția profesiilor intelectuale și creșterea nivelului de angajare a forței de muncă;
- **o dimensiune internațională a Europei culturale și creative**, în conformitate cu angajamentele internaționale asumate prin Convenția UNESCO privind diversitatea culturală, care să știe să pună în valoare noile modele de afaceri, în care designul este integrat în lanțul de valori, iar totalitatea actorilor sunt capabili să producă valoare adăugată sub aspectul produselor și proceselor, care să poată fi recunoscute pe piețele mondiale ca rezultate ale excelenței europene; să protejeze creațiile împotriva pirateriei și contrafacerii, cu ajutorul unor instrumente flexibile, accesibile și eficiente;
- **o dimensiune financiară și de acces la credite**, în măsură să susțină inițiativele sectorului pe piața internă și pe cele internaționale – inclusiv prin facilități fiscale, credite fiscale și eliminarea dublei impozitări – și să furnizeze instrumente care să țină seama de caracteristicile sectorului în ceea ce privește accesul la credite, în special sisteme de garantare adaptate microîntreprinderilor și proiectelor de natură imaterială.

1.3 **CESE solicită Comisiei Europene să verifice amănunțit aplicarea acquis-ului comunitar** în sectoarele culturale și creative, mai ales în ceea ce privește reglementările specifice politicii de concurență, drepturilor de proprietate intelectuală și dreptului muncii, precum și protecția clauzelor acordurilor internaționale încheiate între UE și țări terțe.

1.4 **Comitetul propune Comisiei să analizeze posibilitatea și modalitățile de organizare a unui forum extins al părților interesate din sectoarele culturale și creative, pentru a identifica mai precis, inclusiv printr-un exercițiu participativ de prospectivă, totalitatea actorilor activi în domeniu și pentru a configura punctele esențiale ale unui plan de acțiune strategic pe termen mediu și lung** de relansare a creșterii și a creării de locuri de muncă de calitate; acest plan de acțiune ar trebui să se bazeze pe o strategie transversală la nivel local, regional și european, cu implicarea activă a statelor membre, autorităților locale și regionale, partenerilor sociali și societății civile.

1.5 **Comitetul solicită să fie lansate încă de pe acum inițiative specifice** de combatere a muncii precare în SCC, în vederea asigurării unor condiții echitabile de lucru pentru toți lucrătorii din sector, mai ales în cazul activităților independente sau atipice, desfășurate în regim de subcontractare (și în special munca ocazională), pentru a garanta tuturor un acces sigur și în condiții egale la rețelele digitale.

1.6 CESE atrage atenția Comisiei asupra necesității de a adapta cadrul de reglementare la specificul SCC, mai ales în ceea ce privește proprietatea intelectuală, simplificarea administrativă și fiscală și tratamentul egal sub aspectul TVA dintre comunicarea pe suport fizic și cea digitală, mai ales în cazul întreprinderilor mici din sector.

1.7 În opinia CESE, profitând de faptul că acest an a fost desemnat Anul european al cetățenilor, ar trebui să se reflecteze la oportunitatea înființării de structuri de dialog cu societatea civilă, axate pe cetățean.

2. Sectoarele culturale și creative în Europa

2.1 Sectoarele culturale și creative reprezintă o resursă strategică esențială: excelența și competitivitatea Europei în aceste sectoare sunt rezultatul eforturilor artiștilor, autorilor, creatorilor, profesioniștilor și întreprinzătorilor înzestrați cu talente tradiționale sau inovatoare și cu competențe formale și informale care ar trebui păstrate, promovate și puse în valoare.

2.2 Comitetul a avut deja prilejul să sublinieze că, „după cum se recunoaște în Strategia UE 2020, industriile culturale și creative europene joacă un rol fundamental pentru creșterea, competitivitatea și viitorul UE și al cetățenilor săi. [...] ele sunt [...] deopotrivă generatoarele unor avantaje incomparabile, factori de dezvoltare locală și vectori ai mutațiilor industriale”⁽¹⁾.

2.3 Conform definițiilor care figurează în Cartea verde din 2010⁽²⁾, „industriile culturale» sunt acele industrii care produc și distribuie bunuri și servicii care, atunci când sunt create, sunt considerate ca având o caracteristică, utilizare sau scop specific care materializează sau transmite expresii culturale, independent de valoarea comercială pe care o pot avea” (conform Convenției UNESCO 2005⁽³⁾), iar „industriile creative» sunt acele industrii care utilizează cultura ca input și care au o dimensiune culturală, chiar dacă producțiile lor sunt în principal funcționale. Acestea includ arhitectura și designul, care integrează elemente creative în procese mai ample, precum și subsectoare precum grafica, moda sau publicitatea”.

2.4 Totuși, distincția dintre domeniile acoperite de sectorul cultural și/sau cel creativ rămâne incertă⁽⁴⁾, ceea ce îngreunează stabilirea cu certitudine a ponderii contribuției fiecăruia la produsul intern brut și la ocuparea forței de muncă.

2.5 În cadrul propunerii de instituire a Programului-cadru „Europa creativă”⁽⁵⁾, asupra căruia Comitetul a avut ocazia de a se pronunța⁽⁶⁾, sectoarele culturale și creative sunt definite (la articolul 2) după cum urmează: „toate sectoarele ale căror activități sunt bazate pe valori culturale și/sau expresii artistice și creative, indiferent dacă aceste activități sunt orientate sau nu către piață și indiferent de tipul de structură care le realizează”. Acestea ar trebui să includă în mod explicit industriile editoriale și grafică (pe suport fizic și digital).

⁽¹⁾ JO C 051, 17.02.2011 p. 43 - 49.

⁽²⁾ COM(2010) 183 final.

⁽³⁾ A se vedea http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=33232&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

⁽⁴⁾ Rețeaua privind cultura a Sistemului Statistic European (SSEnet-Cultura) – raport final 10/2012.

⁽⁵⁾ COM(2011) 785 final.

⁽⁶⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 35–39.

2.6 În 2008, aceste sectoare reprezentau 4,5% din PIB-ul total al UE și utilizau 3,8% din forța de muncă, adică peste 8,5 milioane de lucrători (7).

2.7 Parlamentul European este de acord cu definiția de mai sus și include în mod explicit în aceasta **sectoarele muzeal și al modei**.

2.8 Deși ponderea sectoarelor culturale și creative în producția economică europeană este foarte importantă și în creștere, având un puternic impact asupra forței de muncă (8), multe definiții existente (de la cele ale OMPI și ale OCDE la cele ale UNCTAD, ale UNESCO și ale Consiliului Europei) nu permit existența unei abordări bazate pe certitudini și statistici comparabile internațional: în UE se evocă un procent din PIB care variază de la 2,6% (Cartea verde), la 3,3% (Programul „Europa creativă”) sau 4,5% (9), ajungând până la 6,5% (Consiliul Europei) și se face trimitere la un număr de angajați de peste 5 milioane, de 8,5 milioane (10) sau chiar de circa 18 milioane (11).

2.9 Diversificarea industriilor culturale și creative europene se reflectă în caracteristicile structurilor din sector, în care există un număr mare de întreprinderi mici și mijlocii și de microîntreprinderi, responsabile pentru 80% din producția totală. Întreprinderile mari reprezintă sub 1%, dar utilizează peste 40% din forța de muncă (12).

2.10 Această configurație a sectoarelor culturale și creative în Europa pune probleme sub multiple aspecte: de la dezvoltarea competențelor la accesul la finanțare, de la promovarea unor noi modele de afaceri la protecția drepturilor de proprietate intelectuală, de la dificultatea de a accede la piețele internaționale la îmbunătățirea conexiunilor cu alte sectoare, fără a mai menționa problemele legate de recunoașterea reciprocă a calificărilor (formale și informale etc.) (13).

2.11 Dacă, în Europa, sectoarele care alcătuiesc nucleul non-industrial, adică artele vizuale, artele spectacolului și patrimoniul istorico-artistic conservă adesea o puternică valoare strategică, în **Statele Unite** această valoare este concentrată îndeosebi în sectoarele industriale, cu puternică orientare comercială.

2.12 **Modelul american** reprezintă un reper natural pentru țările în care preocuparea principală o reprezintă crearea unui sistem de producție culturală puțin dependent de finanțarea publică și orientat puternic către profit.

2.13 **Japonia** se evidențiază ca țară-model, și nu doar în context asiatic, ea dezvoltând în timp modalități seculare și foarte specifice de producție, cu forme noi și originale de industrie culturală, ce vizează publicul larg și satisfacerea cererii de pe piață.

(7) Cf. de asemenea raportul TERA Consultants 2010 și raportul pe 2010 privind competitivitatea UE, COM(2010) 614 final.

(8) Conform Eurostat, între 2008 și 2011 gradul de ocupare a forței de muncă în sectoarele culturale și creative s-a menținut la un nivel mai ridicat decât cel al economiei UE în ansamblu.

(9) TERA Consultants, 2010.

(10) TERA Consultants, 2010.

(11) Cf. raportul din 2006, intitulat *The Cultural Economy of Europe* (CEOE).

(12) Cf. studiul privind dimensiunea antreprenorială a industriilor culturale și creative.

(13) JO C 175, 28.07.2009 p. 63 - 72.

2.14 În **China** se înregistrează un efort extraordinar de investiție infrastructurală în domeniul cultural, cu o strategie fermă de limitare a pătrunderii conținutului cultural american și cu manifestarea unui interes accentuat față de modelele europene de organizare și de rolul acțiunii publice în configurarea și susținerea sistemelor culturale locale.

2.15 În **India**, industria culturală care a cunoscut cea mai rapidă dezvoltare este cinematografia, caracterizată de o creștere extraordinară a cifrei de afaceri, chiar dacă este vorba despre producții ancorate puternic în cultura indiană tradițională, care prezintă așadar un interes scăzut pentru un public străin de aceasta.

2.16 **America Latină** se află în prezent în mijlocul unui proces impresionant de dezvoltare a industriilor culturale proprii, inclusiv datorită influenței culturii hispanice în Statele Unite și creșterii economice și demografice rapide a Mexicului, în vreme ce **Brazilia** cunoaște o înflorire culturală deosebită, care merge dincolo de domeniul muzical. Pe de altă parte, **Africa** își conturează un profil cultural original, inclusiv pe baza multiplelor contacte cu universul cultural paneuropean: interacțiunea celor două continente și educația artistică pot oferi multe informații despre viața de zi cu zi și despre cultura de ansamblu a unei regiuni, eliminând barierele ce împiedică cooperarea.

2.17 CESE a subliniat întotdeauna importanța lansării unei strategii menite să fructifice pe deplin potențialul sectoarelor culturale și a profesiilor creative din UE, în vederea stimulării ocupării forței de muncă și a creșterii: problemele cu care se confruntă sectoarele culturale și creative europene au fost evidențiate încă din 2004, într-un aviz elaborat la solicitarea dnei Viviane Reding, comisar european (14). Pozițiile exprimate au fost reiterate și aprofundate în multe alte avize ulterioare (15).

2.18 Europa este de departe lider mondial în privința exportului de produse ale industriei creative. Pentru a-și păstra această poziție, ea trebuie să investească în capacitatea sectoarelor respective de a opera dincolo de frontierele naționale. În acest sens s-au exprimat Consiliul, la 12 mai 2009, și, respectiv, Parlamentul European, în rezoluția sa din 12 mai 2011.

3. Observații generale

3.1 Comitetul este conștient de faptul că excelența și competitivitatea Europei în sectoarele culturale și creative sunt rezultatul eforturilor artiștilor, creatorilor, autorilor și profesioniștilor, a întreprinderilor și persoanelor înzestrate cu talente tradiționale și novatoare, precum și cu competențe formale și informale care trebuie păstrate, promovate și puse în valoare.

(14) JO C 108, 30.4.2004, p. 68-77.

(15) Avizele: JO C 181, 21.6.2012, p. 35-39; JO C 228, 22.9.2009, p. 52-55; JO C 132, 3.5.2011, p. 39-46; JO C 68, 6.3.2012, p. 28-34; JO C 48, 15.2.2011, p. 45-50; JO C 27, 3.2.2009, p. 119-122; JO C 51, 17.2.2011, p. 43-49; JO C 112, 30.4.2004, p. 57-59; JO C 110, 9.5.2006, p. 34-38; JO C 248, 25.8.2011, p. 144-148; JO C 229, 31.7.2012, p. 1-6; JO C 255, 14.10.2005, p. 39-43; JO C 117, 30.4.2004, p. 49-51; JO C 228, 22.9.2009, p. 100-102; JO C 77, 31.3.2009, p. 63-68.

3.2 CESE este convins că cultura și creativitatea constituie elementul-cheie al identității înseși a Uniunii și al legitimității sale, într-o diversitate de expresii: unitatea în diversitate sub aspectul creativității și culturii, care trebuie să determine dezvoltarea unei economii europene bazate pe cunoaștere.

3.3 Pentru a respecta și a promova identitatea culturală a Europei, dar și pentru a asigura perfecta durabilitate a SCC, măsurile preconizate de UE în favoarea acestor sectoare trebuie realizate cu respectarea modelului social european, a principiilor democratice și a standardelor de mediu.

3.4 Din numeroasele analize efectuate la nivel european și național reiese în mod evident că sectoarele culturale și creative (SCC) se confruntă cu probleme comune, mai precis cu:

- o piață europeană foarte fragmentată;
- o structură antreprenorială alcătuită în proporție de 80% din IMM-uri și microîntreprinderi;
- un impact crescând al informatizării și al difuzării noilor tehnologii asupra proceselor de producție și distribuție;
- un proces accelerat de globalizare, cu noi actori și noi concurenți;
- învechirea rapidă a competențelor, însoțită de apariția unor cerințe mereu noi;
- limite în protecția drepturilor de proprietate intelectuală, mai ales la nivel internațional;
- dificultăți de acces la finanțări și la investiții în inovarea tehnologică;
- lipsuri în ceea ce privește colectarea datelor;
- absența unei definiții univoce și acceptată internațional a sectoarelor vizate, cu detalii pentru subsectoare;
- necesitatea sporirii sinergiei dintre universul cultural și creativ și inovațiile tehnologice;
- nevoia creării de parteneriate între sectoarele educative și de formare, mediul antreprenorial și activitățile culturale și creative;
- creșterea nivelului calității și perspectivelor profesionale, prin recunoașterea *valorii creative* în lanțul de valori;
- combaterea dumping-ului social în sectoarele culturale și creative.

3.5 În opinia CESE, importanța și complexitatea sectorului cultural și creativ impune elaborarea un plan strategic coerent al UE, care să acopere o perioadă sensibil mai lungă, cu programe de lucru naționale și regionale care să fie detaliate și obiective, cuantificabile și verificabile conform unei foi de

parcurs monitorizate de Comisie și Parlament, care să fixeze contribuțiile și responsabilitățile la diverse niveluri de acțiune: local, regional, național și european.

3.6 Comitetul solicită așadar Comisiei să elaboreze o nouă strategie coordonată, pe termen mediu și lung, bazată pe o viziune participativă și comună, în perspectiva 2020, și care să țină seama pe deplin de trăsăturile specifice ale SCC și să stabilească un cadru care să ofere certitudini, indispensabil pentru efectuarea de investiții inovatoare în sectoarele respective și pentru formarea de resurse umane calificate.

3.7 În plus, o astfel de strategie trebuie să ia neapărat în considerare faptul că SCC sunt caracterizate de un procentaj disproporționat de locuri de muncă atipice (și în special de un regim de muncă ocazională), dintre care multe sunt temporare (freelance), de un număr ridicat de lucrători independenți și de microîntreprinderi, adesea unipersonale, și de un grup numeros de IMM-uri cu mai puțin de 10 angajați⁽¹⁶⁾. Prin urmare, nivelul remunerației lucrătorilor din sector este adesea inegal, uneori situându-se în apropierea sau chiar dedesubtul pragului de sărăcie.

3.8 Numeroși lucrători din sector se confruntă cu condiții de muncă dificile și cu lipsa drepturilor de protecție socială de bază. Femeile, care constituie un procent considerabil din forța de muncă a sectorului, sunt cele mai discriminate, mai ales sub aspectul condițiilor de angajare și de lucru, ele confruntându-se cu inegalități salariale considerabile.

3.9 Sectorul este caracterizat de un număr relativ ridicat de lucrători independenți. Categoria acestora este adesea împărțită între două extreme: una alcătuită din profesioniști extrem de bine calificați, cu o vastă experiență și cu reputație pe piață; cealaltă extremă este constituită din lucrători independenți al căror statut nu servește la altceva decât la furnizarea de mână de lucru ieftină și la reducerea sarcinii administrative și financiare a clientului. Organizația Internațională a Muncii (OIM) a atras de multă vreme atenția asupra posibilelor abuzuri din acest sector⁽¹⁷⁾.

3.9.1 La fel de adevărat este și că toate SCC sunt afectate de criza economică, din cauza măsurilor de austeritate și a reducerilor de o amploare fără precedent, în întreaga Europă, ale sprijinului public pentru cultură.

3.10 CESE este de părere că măsurile enunțate în avizele sale privind modul de anticipare a proceselor de restructurare⁽¹⁸⁾ trebuie să se aplice și SCC. Tehnologiile și modelele de afaceri din sectorul SCC se află în evoluție rapidă, multe întreprinderi mari procedând în prezent la reorganizarea producției, ca urmare a informatizării presei scrise, a reducerii sprijinului public, a preluărilor și fuziunilor.

⁽¹⁶⁾ La nivelul UE, 25% dintre lucrătorii din sectorul cultural dețin un loc de muncă temporar, față de 19% în general, iar numărul celor care lucrează la domiciliu este de două ori mai mare în sectoarele culturale (26%) în raport cu situația pe ansamblu. De asemenea, cei care au mai multe locuri de muncă sunt mai numeroși în sectoarele culturale (6%), comparativ cu totalul populației active (4%). Cf. statisticile Eurostat privind cultura (*Cultural statistics, Eurostat pocket-books*), ediția 2011.

⁽¹⁷⁾ Cf. Avizul CESE „Utilizarea abuzivă a statutului de lucrător independent”, JO C 161, 6.6.2013.

⁽¹⁸⁾ JO C 299, 4.10.2012, p. 54–59.

3.11 Aceste schimbări au un impact direct asupra lucrătorilor din SCC, care se manifestă deseori sub forma concedierilor, presiunilor asupra salariilor, planurilor de pensionare anticipată, utilizării în mare măsură a muncii temporare, degradării condițiilor de muncă și creșterii stresului, reducerii duratei contractelor de lucru, lipsei de consultare și de informare a lucrătorilor.

3.12 Pentru a garanta diversitatea și bogăția culturală a Uniunii, Comitetul consideră că ar trebui evitate concentrările excesive, atât în sectorul de producție, cât și în cel de distribuție. CESE propune promovarea rețelelor digitale și a metadistrictelor, care permit atingerea unei mase critice de investiții, potențarea cercetării și penetrarea pe piețele internaționale, în vederea menținerii locurilor de muncă.

3.13 De asemenea, CESE este de părere că se impun eforturi comune, la nivel european și național, de sprijinire a unor programe de formare și de calificare care să reinnoiască și să actualizeze profilurile profesionale prin inițiative de învățare pe tot parcursul vieții, astfel încât să se țină seama de transformările care au loc în sector și să se obțină calificări și expertiză mereu la înălțime. Este nevoie de accelerarea investițiilor în modernizarea sistemelor educaționale și de formare a artiștilor, creatorilor și lucrătorilor SCC, pentru a menține preeminența actuală a UE și a îndeplini obiectivele Strategiei Europa 2020.

3.13.1 Aceste acțiuni sunt cu atât mai urgente cu cât, în urma amplorii luate de competiția la nivel mondial, au avut loc schimbări profunde, care s-au manifestat și pe planul profesiilor intelectuale și care au impus elaborarea de concepții și modalități mereu reinnoite de exercitare a unei activități care presupune un grad înalt de cunoaștere, ca de exemplu cooperativele europene ale cunoașterii.

3.14 Dacă, așa cum subliniază Comisia, „instituțiile financiare trebuie să își sporească gradul de sensibilizare cu privire la potențialul economic al acestor sectoare și să își dezvolte capacitatea de a evalua întreprinderile bazându-se pe active necorporale”, acest lucru trebuie să fie valabil **în primul rând** pentru **cadru bugetar 2014-2020 al UE**, eliminând incertitudinile care există în prezent – cele mai reprezentative fiind acelea legate de **Erasmus** – și remodelând programele și instrumentele de intervenție ale Uniunii (fonduri structurale, BEI, FEI etc.), pentru a include și promova inovarea *netehnologică* și evoluția internațională competitivă a SCC.

3.15 **Pregătirea viitoarei politici de coeziune, care va debuta în 2014**, trebuie să profite de învățămintele proiectelor și studiilor privind elaborarea de instrumente menite să elibereze întregul potențial al sectoarelor industriilor creative. În opinia CESE, sectorul cultural și cel creativ trebuie incluse în strategii integrate de dezvoltare regională sau locală, în colaborare cu autoritățile publice și cu organismele cele mai reprezentative ale societății civile organizate.

3.16 Este nevoie de un **cadru comunitar care să faciliteze mobilitatea artiștilor și creatorilor**, a operelor acestora, a serviciilor și sistemelor de distribuție, cu recunoașterea reciprocă a calificărilor și cu instrumente educative și de formare avansate, în interiorul și în exteriorul **spațiului cultural și creativ european**, care să pună în practică recomandările formulate de grupul de experți ai Comisiei privind mobilitatea artiștilor ⁽¹⁹⁾.

3.17 CESE subliniază că industriile culturale și creative contribuie la stimularea reconversiei economiilor locale, favorizând apariția unor noi activități economice, creând noi locuri de muncă durabile ⁽²⁰⁾ și sporind gradul de atracție al regiunilor și orașelor europene, după cum se precizează în studiul intitulat *The rise of the creative class (Apariția clasei creative)* ⁽²¹⁾.

3.18 În opinia CESE, elementul central al unei strategii într-adevăr noi privind ICC ar trebui să fie un plan de acțiune comunitar intitulat *Europa creativă pe scena mondială (Creative Europe Open to the World-CEOW)*, care să asigure prezența artiștilor și a industriilor culturale și creative, în special a IMM-urilor, pe **piețe internaționale-cheie**, prin instituirea unor regimuri specifice de înlesnire a schimburilor cu țări terțe și prin convenirea unor clauze precise și obligatorii în acordurile bilaterale și multilaterale ale Uniunii.

4. Observații specifice

4.1 Promovarea unui cadru normativ adecvat

4.1.1 Statele membre și Comisia ar trebui să adopte – cu participarea și contribuția activă a partenerilor sociali – măsuri de reglementare specifice, adaptate particularităților SCC, care să includă reguli de concurență corespunzătoare, în scopul evitării concentrărilor excesive de piață și al menținerii diversității culturale, varietății alegerilor pentru consumatori și pluralității modelelor de întreprindere.

4.1.2 Statele membre ar trebui să reducă sarcina administrativă și birocratică care afectează în special IMM-urile culturale și creative și lucrătorii independenți, simplificând procedurile de furnizare a serviciilor și facilitând mobilitatea acestora, precum și a artiștilor și operatorilor culturali.

4.2 Accesul la finanțare, sprijinul financiar al UE și parteneriatul public-privat

4.2.1 Chiar și atunci când sunt orientate majoritar către piață, SCC se bazează pe rezultatele muncii creatorilor individuali, ale autorilor, artiștilor, actorilor și interpreților, care trebuie să poată avea ușor acces la finanțare și creditare. Este esențial ca susținerea financiară a SCC să fie legată de crearea și menținerea unor condiții bune de muncă pentru toate categoriile de lucrători, inclusiv sub aspect financiar.

⁽¹⁹⁾ Cf. http://ec.europa.eu/culture/documents/moc_final_report_en.pdf

⁽²⁰⁾ A se vedea inițiativa pentru ocuparea forței de muncă tinere, summitul european din 8 februarie 2013.

⁽²¹⁾ Autor: Richard Florida, expert american în dezvoltare urbană.

4.2.2 Este important așadar să se creeze un mediu fiscal care să vină în sprijinul dezvoltării IMM-urilor și lucrătorilor independenți, cu excepții de la dubla impozitare în cazul mobilității transfrontaliere și transnaționale și cu sisteme adecvate de securitate socială.

4.2.3 UE și statele membre trebuie să încurajeze cooperarea între sectorul public și cel privat, pentru a asigura durabilitatea SCC și a promova diversitatea culturală a bunurilor și serviciilor.

4.2.4 UE și statele membre trebuie să promoveze mecanisme de analiză comparativă (*benchmarking*) a modalităților de garantare, de împrumut, de investiții și de stimulare a exporturilor, pentru a ușura, în cazul proiectelor culturale și creative, condițiile de acces la mecanisme private de finanțare și pentru a înlesni legăturile dintre sectoarele necomerciale care beneficiază adesea de fonduri publice și sectoarele axate mai puternic pe afaceri, precum designul, moda sau publicitatea.

4.2.4.1 CESE recomandă elaborarea:

- unei cartografieri a principalelor demersuri europene din ultimii trei ani în sectoarele culturale și creative;
- unui bilanț al finanțării specifice a SCC în aceeași perioadă;
- unui tablou sinoptic al rezultatelor obținute în urma aplicării metodei deschise de coordonare în cazul SCC.

4.3 *Antreprenoriat cultural și creativ și modele de afaceri*

4.3.1 Gândirea unor noi modele de afaceri presupune acceptarea noilor formule de informatizare, de remixaj, de amestecare și eșantionare (*mashing and sampling*) – adică posibilitatea utilizării unui fișier digital multimedia, care conține un element sau toate elementele (text, grafică, audio, video sau animație) dintr-o sursă preexistentă, pentru a crea o nouă lucrare, derivată, sau un eșantion.

4.3.2 Modelul de *creativitate pentru calitate socială (creativity for social quality)* se referă în practică la cultură, la teritoriu și la societate, în cadrul districtelor creative, integrând măsuri de mobilizare a cunoașterii și de promovare a recursului la designeri, văzuți ca brokeri, adică intermediari în procesele cu rol de interfață între dezvoltare, tehnologie și producție.

4.3.3 CESE consideră că este indispensabil să se valorifice noi modele de afaceri, în care designul este integrat în lanțul de valori, iar toți actorii sunt capabili să contribuie cu valoare adăugată la produse și procese, așa încât acestea să poată fi asociate pe piețele europene cu excelența europeană.

4.3.4 În opinia CESE, este la fel de important să fie încurajate mobilitatea transfrontalieră și transnațională, posibilitățile de a atrage persoane calificate și talentate, precum și transferul de cunoștințe, schimburile de experiență și de competențe antreprenoriale, constituirea de rețele și clustere între diverșii actori din UE și între diversele sectoare economice ale Uniunii.

Bruxelles, 17 aprilie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE